

Abstrakt

V lidské společnosti dochází ke zvyšování poptávky na ukončení života na žádost. V některých zemích došlo k uzákonění takového institutu, ovšem většinou bývá taková poptávka ze strany státní moci neakceptována. Hlavním argumentem proti právu na asistované ukončení života bývá ustanovení institutu tzv. práva na život. Jedná se o ustanovení v mezinárodních i vnitrostátních dokumentech, garantující, dle převažujícího výkladu, možnost zachování života představitelů lidského druhu jako mimořádného organismu. Toto ustanovení se objevuje poprvé ve Všeobecné deklaraci lidských práv a je následně přebíráno do všech dalších dokumentů zabývajících se základními lidskými právy. Při hlubší analýze problematiky práva na život se však objevují nejasnosti, díky kterým lze podstatu výkladu zmiňovaného institutu zpochybnit a jeho postavení štítu proti snahám pozitivně stanovit právo člověka rozhodnout o době a způsobu ukončení svého života tak neakceptovat. Problémem se jeví již způsob vzniku institutu – měla-li skupina tvořící původní dokument na mysli skutečně právo na život či právo žít. Další nejasnosti se pak objevují při snaze stanovit subjekt zmiňovaného práva a jeho obsah. Jde především o to, je-li nositelem práva na život člověk po narození, před ním a to potom kdy předtím v nitroděložním vývoji či jsou-li snad nakonec nositeli práva na život jen lidské pohlavní buňky gamety. Dalším sporným momentem se jeví obsah a to zvláště ustanovení o zákazu trestu smrti, které se jeví jako diskriminační, zvláště vůči obětem trestné činnosti z pohledu jejich pachatelů, jimž stát, na rozdíl od obětí život garantuje život a jakákoli nemožnost oprávněného subjektu práva na život jeho plnění vůči povinnému – státu vymáhat vzhledem ke ztrátě vlastní procesní způsobilosti. Stát tedy nedokáže život garantovat, ale zároveň nedává legální možnost jedinci vzdát se výkonu práva na život. Život je sice vzhledem k převážně biologické charakteristice autonomním procesem, tedy vlastně přirozenou povinností (jako protikladu přirozeného práva), která ovšem, vzhledem k absenci možnosti vzdát se výkonu práva na život se stává povinností právně pozitivní, která ovšem není v právním řádu pozitivně explicitně stanovena, čímž odporuje ustanovení Listiny základních práva a svobod. Odvolávat se tedy při potírání snah o ustavení možnosti na ukončení života na žádost na ustanovení o právu na život je tedy asi právně nevhodné.